

Izhaja vsaki četrtek ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Neprankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejem uredništvo v Gorici, dvorišče v. Hribišja štev. 7.

Naročnino in naznana sprejema upravnistvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v toba karnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglaš in poslanice se računijo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin, dvakrat 12 vin, trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Socijalno vprašanje ali:

Odkod izvira siromaščina delavskega ljudstva.

IV.

Zlata žila velikega bogastva.

(Kapitalizem.)

d) Četrty vir velikega bogastva so podjetja, zlasti tvornice (fabrike) in delavnice. Bili so časi, ko se ni menil nihče, kako se imajo med seboj gospodarji in delavci. Bili so zlati časi za gospodarje. Trgali so delavcem zaslužek, da skoraj niso mogli več živeti, ampak le životariiti. Jemali so v delo tudi ženske in otroke, ker so ti delali še bolji kup ko odrasli moški delavci, a nadelali so povprek ravno toliko ko oni. Podaljšali so delavcem delo čez uro, do 14—16—18 ur na dan. Delavec je bil siromak, nemanič, od vseh pozabljen, kateri se torej ni mogel in ni smel brniti pičlega plačila in dela čez uro.

Nekdaj je bilo tako izkoriščanje delavcev nemogoče, ker gospodarji sploh niso mogli ali pa tudi niso smeli imeti velika števila delavcev.

Črededelavcev okoli enega gospodarja so zbrali še le stroji. Stroji so vzel malim obrtnikom delo iz rok. Kdo bo neki delal na roke počasi ko lahko naglo in lože dela s strojem? Kar nadela in zgotovi delavec na roke v enem tednu, zgotovi s strojem v eni uri. Vseled tega je postalo blago tako ceno, da ne bi mogel kropa zaslužiti, kdor bi delal na roke. Za-to pa so delavci takoj popustili nerodno ročno delo in so šli iskat dela k stroju. Stroj pa je bil gospodarjev in ako so hoteli delavci vdobiti pri stroju kruha, morali so se zmeniti z gospodarjem stroja. Gospodar ni bil več samo njih voditelj in mojster kakor nekda,

ko ni bilo strojev, ampak v resnici gospodar, oni pa so bili od njegovega stroja odvisni nemaniči. Vseled tega je gospodar prisilil delavce k taki pogodbi, da je delavec dal toliko zaslužka, kolikor jim je bilo treba, da so se preživili za silo, sebi je pa pridržal velike dobičke in zaslužke.

Ali niso mogli delavci sami kupiti stroja? Niso mogli, ker delo s stroji terja velika poslopja in skladišča in mnogo orodja, kar stane sila mnogo denarja. Delavci pa niso imeli denarja. Denar je imel bogatin in ker je imel denar, je postal delavec nemaničev gospodar. Denar je zidal tvornice in v njih postavil stroje. Tvornice so svetišča, stroji so altariji boga denarja, milijoni nemaničev stojijo, sedijo, ležijo v teh svetiščih in žrtvujejo na teh altarijih zlobnemu mamonu moči, zdravje, zaslužek in večkrat tudi poštenje in čast človeško. Lakomnost gospodarjeva goni stroje brez prestanka, in s stroji se mučijo tudi delavci. Ker teče stroj po dnevu in po noči, mora mu tudi človek služiti po dnevu in po noči; ker teče stroj tudi ob nedeljah in praznikih, morajo tudi ljudje, vstvarjeni po božji podobi, služiti mu ob nedeljah in praznikih. Ker nima stroj duše, nima je več tudi delavec, ker nima stroj srca, nima ga več tudi gospodar. — Gospodar pa tudi ni bil vselej zadovoljen z delavčevim zaslužkom, hotel je še njegovo dušo, vero, poštenje, nedolžnost, njegovo državljansko in človeško čast. Za denar vse! Denarju se je moralo vse pokoriti: človeške in božje zapovedi.

Stroji so postali bogatinom zlata žila, sesavka delavcev. Kdor je izumil stroje, je dobro mislil, a slabo storil delavskemu ljudstvu.

Toda živ človek si pomaga. Tako si pomagajo tudi delavci. Spoznali so, da

so siromaki, ker so kakor razkropljene ovce, vsak sam zase, brez društva, brez organizacije. Začeli so se torej dražiti v društva kot bratje in tovariši. Začeli so terjati svoje državljanske in človeške pravice, pa tudi svoj zaslužek. V kratkem času so veliko izvojevali nasproti gospodarjem. Povsod imajo zdaj menj ur dela na dan, večjo plačo, neko zavarovalnino in gospodarji lepše ravnavajo z njimi. Celo država je izprevidela, da je tudi njena dolžnost, braniti množico pred oderuškim bogatinom. Dala jim je vsaj nekaj državljanskih pravic n. pr. volilno pravico; postavila je v tvornice neke nadzornike in sodnike itd.

To je pa še le začetek. Na sploh je delo vedno še sužno denarju in delavec orodje kapitala. Toda boj je začel in upati smemo, da zmaga človek in podleže denar.

Dragi moji možje! Povedal sem vam danes visoka števila, ki presegajo naše znanje; razkril sem vam čudne reči, da ste od čudenja obmolknili. Zapomnite si pa glavno stvar, da so bogatinom zlata žila zaslužki drugih ljudi in ti so:

- navadne dovoljene obresti,
- visoke in sleparske obresti, zlasti dobički bank in zavarovalnic,
- sleparsko barantanje z blagom,
- utrgani zaslužki delavcev v tvornicah in delavnicah.

Ali razumete zdaj, zakaj je Gospod Jezus Kristus rekel: „Nihče ne more služiti dvema gospodarjema t. j. Bogu in bogastvu (mamoni)! Ali razumete zdaj, zakaj je Gospod imenoval posvetno bogastvo krivično bogastvo? Ne želite si torej bogastva na svetu, ker v bogastvu je krivica, tatvina in vnebovpijoče odenost psov.“ Na papirju nadpisanem: „Eden izmed mnogih“, se je sramotil papež Benedikt IX. kot ropar in ubijalec. Mati vrže z vso nevoljo koledar ob tla.

„In to le je za omiko? Sramota! In moj sin da ima take spise? Namesto imen svetnikov božjih, imena roparjev, namesto svetih dogodkov, uboje in ustaje?“

Marjeta je jokala dolgo časa. Vstavši pobrala je vse Ludvikove knjige in spise ter jih vrgla v peč. Dolgo so prasketali, prenj so se vpepelili...

Ko pride Ludvik iz tvornice, takoj popraša po koledarju. Bilo je notri podučilo o policijski kazenski postavi in ljudje njegove vrste imajo vedno kaj opraviti s takimi postavami.

„Kje da so tvoje knjige?“ reče jezno mati. „Tukaj!“ ter kaže na ogenj.

Ludvik je razumel. Zakrožil je z očima. „Ko bi ne bila moja mati“, rekel je, „videla bi!“ ter se je tresel po celem životu od jeze.

Marjeta gleda, kako pada njen sin vedno globoče in globoče. Jenjala pa ni svariti in opominjati. Ludvik si je nakupil novih knjig in naročil mokrasko časopise. Tudi koledar brez Svetnikov si je zopet prinesel. Nova burja je nastala, ko je dobil Ludvik hišno preiskavo zaradi nekkih prepovedanih časopisov in spisov. K sreči je bila Marjeta vse sezgala.

„Ti mi napravljáš žalost in hiši sramoto!“ je začela vsa užaljena, ko so odšli

ruštvo. Išcite in zbirajte si rajši zakladov za nebesa.

Ko je župnik dovršil govor, ostali so ljudje, kakor da ne bi vedeli kje so. Še le čez nekoliko časa so začeli se pogovarjati in izpraševati eden drugega: „Ali si slišal? Tako se godi na svetu.“ „To je strašno!“ klical je Štefan Lovišček. „Ali je to pravica na svetu? Kdo je dovolil tako sleparstvo? Zakaj imamo postave in biriče?“

„Saj res“, rekel je Martin Figelj, „ali kaj hočemo? Ljudje niso več kristjani in nimajo vesti. Zato se ubogim ljudem slabo godi.“

Take pogovore si slišal med ljudmi, ko so odhajali vsak na svoj dom. Ubogi ljudje! — Videli so strahove svojega ubošva!

Prvi občni zbor

„Slov. kat. pol. in gosp. društva za kobariški okraj“.

Ali je mogoče ljudstvu drviti za liberalno stranko, katera v liberalnem, protiverskem duhu izvršuje svoje geslo: „Vse za napredek, omiko in svobodo“? Ne! —

V čem obstoja napredek liberalne stranke? Boj enega stanu proti drugemu, boj učiteljev proti duhovščini, boj starih svetim običajem našega naroda, to je znak napredka liberalne stranke. Napredek v napadanju, v blatenju, v obrekovanju, v zavijanju resnice, tak napredek prepuščamo njim. Za njimi ne moremo, ne smemo!

Kakšna je pri njih omika? Nje sado vidimo vsepovsod, označena je že v gornjem zaglavju. Če je omika napadati bližnjega, cmetati ga z blatom, tuliti mu na volovske rogove, peti mu pod

orožniki. „S prstom že kažejo na našo hišo. Blagor očetu, da ni dočakal take nečasti, ki je tako skrbel za čast in dobro ime.“

„Ako Vam ne ugaja moje obnašanje“, odreže se jezno Ludvik, „ni treba, da sem pri Vas! Hišo si imejte! Saj ni več daleč ta čas, da se začne vse promozenje deliti.“

Marjeta ni vedela takoj, kaj sin nameruje, spoznala pa je kmalu. Ludvik pobere obleko, socijalistične knjige, posteljo in se preseli k predsedniku „Prostosti“.

„Sel je od matere“, govorilo se je po vasi. „Tega ni dosedaj pri nas nihče naredil!“

Marjeta je mislila, da pojde iz vasi in si drugod poišče dela; da bi jej napravil tako sramoto, tega se ni nadejala. Zdaj je videla da je njen sin zgubljen in popolnoma končan. Njegov zaslužek je ni brugal toliko, saj je v zadnjem času prinašal prav malo. Podpiral je dva tovariša v zaporu — lastno mater pa pozabil.

Marjeta je zdaj sama preživljala sebe in otroke. Ta sramota pa jo je zelo trla. Ludvik je kakor nalašč hodil okoli hiše v novo stanovanje, kjer je bilo zbirališče demokratov in kraj zelo na slabem glasu.

Uboga mati se je jako žalostila nad sinom. Ker ni bilo od drugod pomoči, zatekala se je kakor vselej k Bogu za pomoč in k presveti Devici.

(Dalje pride.)

LISTEK.

Od matere — k materi.

Po češkem napisal B. N.

I.

V Marijetini hišici je bilo zadnji čas veliko nemira. Čim bolj je odrasčal Ludvik, tem bolj pogostoma so se slišale besede opominjavalne in — uporne. Ludvik je teptal materi po krilu ko je bil majhen, zdaj ji tepta po srci.

Marjeta je bila udova, Ludvik najstarejši sin. Hodil je na delo v tvornico (fabriko). Dasi je imela Marjeta hišo, nekaj vrta in njive, vendar se je imela dokaj vojskovati, da je preživljala pet otrok.

„Ludvik“, rekla je, „ti služiš, moraš mi torej pomagati. Denar dajaj meni, kakor bi ga pri meni hranil, saj moja dota je tvoja in dobiš hišo.“

Ludvik je res delal ter prinašal zasluženi denar materi, da je preživljala celo družino.

Preteklo pa je še-le eno leto in Ludvik se je jako spremenil. Pristopil je h socijalnim demokratom, vpisal se je v njih društvo „Prostost“, ter začel naročati in brati slabe časopise. Marjeta od začetka še vedela ni v kakšnem društvu je sin.

Ko je dala nekoč hčerki prečitati list, ki ga je našla v žepu Ludvikovem

— se je prestrašila. Takoj je jela sinu prigovarjati — toda ubožca se je varala. Ludvik je odgovarjal, da ona tega ne razume, naj ga pusti pri miru, da naj bo zadovoljna, da zasluži in denar prinese.

Marjeta ni vedela, kaj začeti. Vprašala je varuha, toda niti on ni nič opravil z Ludvikom. Odgovarjal mu je ojstreje ko materi. Zvedela je tudi, da zasluži Ludvik več kakor prinaša, da zapravlja, kvarta po krčmah ter da se je vdal še drugim pregreham.

Ko si je prinesel širok klobuk in privezal rudečo zavrtnico, da pokaže demokrata tudi na zunaj, nastal je nov prepir.

Ludvik ni več ubogal. Ko mu je necega dne mlajši brat ostrigel klobuk in sestra si obrobila z rudečo zavrtnico predpasnik, je bil ves iz sebe.

Marjetin sin se je spremenil v drugih rečeh. Z žalostjo zapazi mati, da ne hodi h maši, da ne moli in da se družu z nič vrednimi tovariši. Ko zopet enkrat pogleda v knjigo, ktero si je prinesel, razsrdila se je jako. Bil je to „mokraski koledar“. Isče dneva pogreba ranjkega moža, toda svetnikov v koledarju ne najde. Bere: „Dne 14. marc. † Karol Marx, 28. sept. ustanovljena internacijonala, 24. dec. je bil rojen I. U. C. H. Colius v Bruselu, 31. dec. Leon Gambetta...“ Obrne še nekaj listov ter bere: „Promozenje je tatvina“. — „Zvestoba gospodarju je čed-

oknom nesramne žaljive pesmi, tedaj imajo prav, ohranijo naj pa tudi sami tako omiko v zakupu.

In svoboda? Moj Bog! Oni poznajo svobodo le za se, a za druge ne. Govorijo o svobodi, o prosti ljudski volji, a gorje, če kdo drugače misli kakor oni, če kdo drugače voli kakor je njim prav. Takoj mu grozijo z bojkotom, z rubežjo, — če ne voliš kakor hočem jaz, te zadušim!

Eno svobodo poznajo pač, in to je svoboda od Boga, od zapovedij božjih, svoboda, prostost od vsega, kar mora biti človeku sveto in drago. Kleta svoboda!

Kaj pa na gospodarskem polju?

Naša stranka je kmetška stranka, ona je to tudi dejanski pokazala, in hoče v prihodnje pokazati to še v obilnejši meri. Tudi v našem okraju moramo z gospodarsko organizacijo na dan, o tem bo pa govor na prihodnjih shodih, ki jih v kratkem zopet priredimo po okraju.

Trdno stojte, bratje v vrstah, ki ste jih sklenili, zedinjeni bomo gotovo izvajali težavni boj, ki namga je usilil sedanjí čas. V zaupanju, da bo slednji izvršil svojo dolžnost in stal kot brat za svoje brate, kličem vam z oduševljenjem: Slava! (Burni dolgotrajni živio-klici!)

Nato se je vršila volitev 10 odbor-nikov in 5 namestnikov. Ti so iz svoje srede izvolili predsednikom dosedanjega prvomestnika, gosp. Ivana Lapanja, zemljemercer v Kobaridu.

G. tajnik Ciril Metod Vuga, je predlagal za tem naslednje tri resolucije:

I. Njega c. kr. Visokosti, prestolonasledniku nadvojvodi Francu Ferdinandu, izrekajo zbrani zborovalci na I. občnem zboru „Slov. kat. pol. in gosp. društva za kobarški okraj“ zahvalo, da je prevzel pokroviteljstvo katoliških učiteljskih društev v Avstriji in mu zagotavljal tem potom svojo popolno udanost. (Ta izjava se sporoči Njega c. kr. Visokosti, prestolonasledniku Francu Ferdinandu).

II. Zbrani zborovalci na I. obč. zboru „Slov. kat. pol. in gosp. društva za kobarški okraj“ se izrekajo za splošno, direktno, tajno volilno pravico v vse zastope. (Ta sklep se izroči deželnemu zboru v Gorici).

III. Zbrani zborovalci na I. občnem zboru „Slov. kat. pol. in gosp. društva za kobarški okraj“ nujno prosijo, da bi tržani pri volitvah v trgih smeli voliti vsak v svojem trgu doma, in ne — da bi kakor doslej morali hoditi v Tolmin. (Ta sklep se izroči deželnemu zboru v Gorici).

Vse tri resolucije so sprejeli vsi društveniki z burnim odobravanjem.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí g. predsednik zborovanje s pozivom k trikratnemu „živio“ Njega Veličanstvu, cesarju Francu Jožefu I., in Njega Svetosti, papežu Leonu XIII.

Naprej! Društvo rasti, rasti v prebujo našega ljudstva, rasti v prospeh in korist kobarškega okraja!

Živio krščanski Dunaj!

Dne 12. t. m. je volil v 11. okraju dunajskega mesta 4. razred enega občinskega svetovalca. Zmagala je krščansko-socialna stranka s 3335 glasovi proti socialnim demokratom, ki so dobili le 2293 glasov. Izvoljen je krščanski socialni svetovalec Weber.

V ponedeljek dne 17. t. m. je volil III. razred v dvajsetih okrajih 46 mestnih odbor-nikov. Zmagala je na celi črti z velikansko večino krščanska stranka. Na tleh leži liberalizem in socialna demokracija! V desetih okrajih si liberalci in soc. demokratje niso upali postaviti niti svojih kandidatov, ker so se bali grozovite blamaže.

Včeraj dne 19. t. m. je volil drugi razred 32 mestnih odbor-nikov. Krščanska stranka je v vseh okrajih postavila svoje kandidate in je slavno prodrla z 31 odbor-niki. V enem samem okraju je izvoljen nemški „naprednjak“.

Kaj pravijo slovenski liberalčki k dunajskim občinskim volitvam. Ali bodo še za omejenim profesorjem Warmundom trdili, da je krščanstvo samo za kmete? Naše prvostolno cesarsko mesto Dunaj dokazuje nekaj drugega! Za to kličemo iz dna svoje duše:

Živio krščanski Dunaj!

Politične in cerkvene vesti.

Avstrijski državni zbor. — Seja dne 13. t. m. Zbornica je z veliko večino sprejela proračun za domobranstvo. Vsa potrebščina za deželno brambo znaša 60,823.851 kron. in sicer so se troški za osrednje vodstvo v zadnjih desetih letih podvojili ter znašajo za tekoče leto 1,428.400 kron. Za deželno brambo se proračunava 41,538.373 kron, za vojaške nabore 148.400, za vojaške ustanove 72.000, za vojaško policijsko stražo 333.451 in za orožnike 17,303.727 kron. L. 1892 so vsi troški znašali le 37 milijonov kron, a letos že 60-8 milijona kron.

Seja dne 14. t. m. Nadaljevala se je že prejšnji dan pričeta razprava o proračunu za naučno ministerstvo. Poslanec Eisenkolb je hudo napadal papeža in katoliško cerkev. — Poslanec Beuerle je zahteval, da se morajo odpraviti duhovne vaje na srednjih šolah.

Seja dne 17. t. m. — Zbornica je nadaljevala razpravo o postavitvi „visoke šole“. Biankini je zahteval, da se pripozna veljavnost storjenih izpitov na zagrebškem vseučilišču tudi za totransko državno polovico. Glede italijanskega vseučilišča pa pravi, da on ni v principu proti takemu vseučilišču, pač pa da je proti temu, da se italijansko vseučilišče ustanovi v Trstu.

Po njegovem mnenju naj bi se tako vseučilišče ustanovilo v Tridentu ali kje drugje na južnem Tirolskem. Poslanec d'Elvert zahteva, da se izbriše iz proračuna postavka za češko tehniko v Brnu. Rusin Barwinski zahteva ustanovitev jednega rusinskega vseučilišča. V tej seji je stavil poslanec Lenassi interpelacijo v zadevi delegiranja porotnih sodišč. Danes se nadaljuje razprava o postavitvi „visokošolstvo“.

V seji dne 18. t. m. so Vsemenci vprizorili velik skandal. Schönerer je očitno govoril proti Avstriji in proti habsburški hiši in zaključil koncem svojega govora: Živio nemški cesar! Živio hohenzollernska hiša! Iste klice so ponavljali tudi drugi Vsemenci. Nasproti vsenemškim izdajicam pa so klicali slovanski in drugi nemški poslanci: Živio Franc Jožef I! Živela habsburška hiša!

Ministerski predsednik Körber je bil pri teh prizorih blede kakor zid.

Koncem seje pa je cela zbornica dala sedanji vladi nezaupnico s tem, da je z 109 proti 69 glasovom odklonila nujnost tretjega branja proračunskega provizorija.

Seja dne 19. t. m. Zbornica je rešila poglavje o visokih šolah in pričela z razpravo o srednjih šolah. Sprejeto je tudi poglavje o češki tehniki v Brnu na Moravskem. — Danes 20. marca bo na glasovanju celjska slovenska gimnazija.

Veleizdaja v ruski vojski. — V hrvatskih listih čitamo, da so v Rusiji prišli na sled veleizdaji, v katero je zapletenih baje več častnikov. Neki polkovnik Grimm, Nemec, ki služi v ruski armadi kot adjutant generala Pucinevskega, je že dolgo vrsto let izdajal Nemčiji ruske vojne načrte in druge važne vojaške listine. V zadnjem času pa je bilo delovanje Grimmovo preočitno in tako je dobilo poveljništvo v roke neovržnih dokazov o veleizdajstvu. Grimm so zaprli in je bil že ustreljen. Pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju so dobili polno pisem, iz katerih je razvidno njegovo občevanje z Nemčijo.

Vojna v južni Afriki. — V zadnji številki našega lista smo na kratko poročali o novi velikanski zmagi Burov proti Angležem. Danes podajemo obširnejše poročilo o tej veliki bitki. Ta bitka se je vršila na sledeči način. Minuli četrtek, t. j. 6. t. m. se je podal angleški poveljnik general lord Methuen z 800 konjiki, 300 pešci in 5 topovi iz Vryburga v Lichtenburg in se je nameraval naslednji dan združiti s četo 1300 mož pri Revifonteinu. Med Tevibothom in Palmith-Knilom pa zadene nanj zasledujoči ga burski general Delarey s svojimi oddelki Burov in sicer od treh strani h kratu. Napad se je izvršil na ta način, da so se Buri z vso silo zagnali na konjih v hrbet Methuenove čete ter prouzročili v njej strašno zmešnjavo. Angležke mule so se splašile in bežale na vse kraje. V tej zmešnjavi so bili Angleži tako zavirani na vsakem gibanju, da se niso mogli prav nič braniti. Pri tem pa so neusmiljeno pokale burske puške in v dveh urah je ležalo nad 1200 Angležev.

Ranjen je bil v stegno tudi general Methuen, ki je sedel v svoji kočiji, katero so vlekli volí, ranjenega sopotem Buri vjeli. Ušlo je le malo številce konjikov, ki so bežali v Maritzburg in tam sporočili o strašnem dogodku. Tudi drugega poveljnika majorja Parisa so Buri vjeli, a ga pozneje zopet osvobodili pod pogoji. Poleg zmage nad Angleži so Buri tudi zaplenili veliko vozov živí, večino vprežne živine in vse topove. — Zanimiv je bil v tej bitki ta-le slučaj. Buri, ki zaplenijo vsaki hip polne vozove angležke uniforme, so se oblekli vsi v takozvano angleško prstenobarvno Khaki-uniformo. Vsled tega jih angleški vojaki niso spoznali in se je pripetilo, da so Angleži streljali sami na svoje tovariše, meneči, da so Buri in so tako še olajševali poslednjim zmago. — V Londonu je ta novi poraz angležke vojske napravil mučen utis. V dan 8 t. m., ko je došlo brzobjavno poročilo iz Afrike, se je zbiralo pred uredništví listov na stotine oseb. Mej ljudstvom pa je zavladala velika nevolja nad vladnimi krogi, ker so isti slepili javnost, da je vojna že končana. Razni listi se čudijo, kako so mogli Buri izvajati tako zmago in sodijo, da to ni bil le nesrečen slučaj, marveč da je bil posledica nezmožnosti angležke vojske. Najnovejša poročila javljajo, da je lord Methuen v nevarnem položaju. Ker ni bilo nobenega zdravnika koj pri rokah, se je rana shujšala in mu bodo morali odrezati nogo. Lady Methuen, njegova soproga, ki je bila na potu v Madejro, se je vrnila v južno Afriko s svojim soprogu. A težko da ga še dobi pri življenju. Buri so sicer sporočili Kitchenerju, da vrnejo Methuena le tedaj ako jim on vrne Kruitzingerja, oziroma, da ga ne izpustí prej da neha vojna. Čuje se pa, da so ga že vrnili in s tem spravili Angleže v veliko moralno zadrego zaradi Kruitzingerja.

O Methuenu pišejo, da je bil za Kitchenerjem najzmožnejši angleški poveljnik, angleško časopisje pa se strinja v tem, da je ustrelil velikega kozla, ko se je dal zalotiti od Burov. Poslednjim je zrastel zdaj še bolj pogum in pričakovati je, da izvajujejo še v kratkem več zmag nad Angleži.

Irsko. — Irska liga dela za vstajo proti Angliji. V Londonu so zaradi tega jako vznemirjeni. Vojno ministerstvo je moralo tri bataljone Suffolt-polka, ki so bili namenjeni v južno Afriko, hitro poslati na Irsko. Po vsem Irskem vré, nemiri se množé in se je bati v kratkem splošne ustaje. Treba samo še, da ustane Indija, potem utegne angleški krutovladi skoro odklenkati.

Novice.

Izid današnjih volitev. — Preljeli smo ravnokar sledeči brzobjavki: Tomin. Katoliško-narodni volilci so se zjediniili za prejšnjega poslanca Ivana Lapanja, ki je izvoljen z 49 glasovi. Gabršček dobil 15 glasov, Tonkli 2.

Sežana: Treo 43 glasov, Fabiani 14, Sila 1. En volivec ni prišel.

Promocija dr. Srebrniča na dunajski univerzi. — O promociji g. dr. Josipa Srebrniča, sedaj suplenta na c. kr. gimnaziji v Gorici, čitamo v glasilu slovenskega katoliškega akademičnega dijaštva „Zori“: „Pri njegovi promociji so bili prvokrat z društvenimi znaki navzoči zastopniki „Danice“. To je tem pomenljiveje, ker si dosedaj še ni upalo nobeno slovansko društvo na dunajski univerzi nastopiti s trakovi pri promociji kakega svojega člana. Zato je treba po novjših akademičnih postavah posebnega rektorjevega dovoljenja. Značilno je pa, da je ravno „Danica“ prva prišla na to misel in pogumno storila ta korak. Dr. Srebrnič si je poleg Daničnega traku pripel svetinjo Marijine družbe. Lahko trdimo, da se na tej univerzi še ni svetila ta svetinja na prsih mladega doktorja. To je tudi naravno za doktorja Srebrniča, ker je bil najgorečnejši ud akademične marijanske kongregacije. S tem smo poudarili eno njegovih najlepših lastnosti. Pogrešala ga bo „Danica“ pa tudi kot z dušo in telesom ji udanega člana, in vsak Daničar kot zvestega ljubeznjivega tovariša“.

Smrtna kosa. — V Gorici na svojem domu Via Torrente št. 17. je umrl v 28. letu po kratki a zelo mučni bolezni dne 18. t. m. učitelj gosp. Anton Perc. Pokojnik služboval je v Kamnjah

in zadnja leta v Avčah. Bil je pri ljudstvu jako priljubljen zaradi svoje miroljubnosti in marljivosti kot učitelj. — Pogreb je bil včeraj ob 5. uri popoldne. N. p. v m.

G. dr. Keršovani odloži službo kirurgika v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Na njegovo mesto pride dr. Weinlechner z Dunaja.

Razpis služb. — Na tukajšnji c. kr. vladnici sta razpisani dve stalni mesti podučiteljic. One prositeljice, ki se izkažejo, da so zmožne poleg nemščine kot učnega jezika tudi deželnih jezikov, imajo prednost pri podelitvi teh služb. Prošnje naj se vložijo pri dež. šolskem svetu najdalje do 30. aprila t. l. Na prošnje, ki bi se kasneje vložile, se ne bo oziralo.

Izkaz imenovanih udov in namestnikov za komisijo pridobinskega davka. Za okraj trgovske in obrtne zbornice v Gorici sta imenovana Naglos Jurij, obrtnik v Brazzanu in Holzer Ernest, obrtnik v Gorici; namestnika pa: Lenassi Odon, obrtnik v Solkanu in Moser Adolf, tovarnar v Gorici; ta okraj je uvrščen v II. razred. Za Gorica-mesto III. razred sta imenovana Cusmin Matevž, trgovec v Gorici in Rubbia Ivan, trgovec v Gorici; namestnika: Nardini Dragotin, trgovec v Gorici in Mighetti Ludvik, klobučar v Gorici. Gorica-mesto IV. razred: pl. Gironcoli-Steinbrunn Avgust, lekarnar v Gorici in Orzan Anton, trgovec v Gorici; namestnika: pl. Pallich Josip, trgovec v Gorici in Gasser Mihael, trgovec v Gorici. Gorica-dežela III. razred: Pečenko Josip, obrtnik v Peklu in Lokar Ivan, strojar v Mirnu; namestnika: Tribušon Fran, mlinar v Renčah in Baudaž Josip, trgovec v Gorenjevsi. Gorica-dežela IV. razred: Bratina Franc, trgovec v Ajdovščini in Faganelj Ivan-Karol, strojar v Mirnu; namestnika: Ravnik Anton, trgovec v Gorenjevsi in Križnič Anton, trgovec v Kanalu.

Uredništvo „Gospodarskega lista“ je prevzel g. Viljem Dominko, vodja slovenskega oddelka deželne kmetijske šole.

Za „Alojzijevišče“: Gospod Jernej Kopač 10 K. Hvala!

Kako zvonijo v Gorici. — Kaj se mi je pripetilo? Necega dne meseca februarja l. 1902 sem bil v slovenskem „Alojzijevišču“. Ko odpravim svoje reči, se poslovim. Bilo je poldne. Ravno stopam po Placuti, ko se oglasi placutski zvon. Snamem klobuk in molim. Dobro mi je delo pri srcu, ko vidim, da se radi mene tudi drugi ljudje odkrivajo in molijo. Ko pridem do hiše „slov. delavskega društva“ se zopet pokrijem. Ali joj! Zdajci začne neusmiljeno razsajati semeniški „smenj“. Ker so se ljudje odkrivali, sem se tudi jaz odkril pa kmalu zopet pokrili. Tako sem prišel do škofijske palače. Tu mi zadonijo bobneči zvonovi sv. Ignacija na ušesa. Premišljeval sem, ali bi se odkril. Ker so se pa ljudje odkrivali, sem se moral tudi jaz. Po cellem Travniku sem pobožno molil držeč klobuk v roki. Pridem v Raštel. Tu se splašijo nunski zvonovi. Kaj storiti? Ne boš, Jaka! sem si mislil in šel trdovratno pokrit. Ali komaj pridem do nunske ulice, že mi zabučijo na uho zvonovi stolne cerkve. Mislil sem si: „Ta je mati vseh cerkvâ, odkrij se!“ In sem se odkril. Ko sem stopal po stolnem trgu, je kazalo na zvoniku ravno poldne in rekel sem sam pri sebi: „Zakaj bi se po tem zvonjenju ne ravnale vse goriške cerkve?“ Tako sem odkrit srečno prišel v Raba-tišče in od tod do „Lize“, kjer sem imel vozniško. Ko se nekoliko ustavim pred gostilno, slišim, da pri sv. Roku še zvonijo. „Pojdite se solit!“ sem vzkliknil in stopil v gostilno, da se nekoliko okrepčam.

To dogodbico naj premišljujejo gg. župniki goriškega mesta!

Sacerdos.

Huda nesreča. — 13. t. m. okolo 11. ure popoldne pripeljala sta se čez živinski trg 16-letni Anton Jarc in 15-letni France Žižman na vozu, v katerem je bil vprežen jeden konj. Na trgu „del Christo“ se pa konj splašá ter dirja v divjem begu po ulici Vetturini. Pri hiši št. 17 pa podere na tla dve ženski in sicer 64-letno Nemec Marijo in 23-letno Marijo Štokelj, obe iz Vrtojbe. Marijo Nemec prenesla sta vso krvavo neki Žigon in Medvešček v Gruzovino hišo, kamor je kmalu za tem prišel dr. Bader ter ji podelil prvo zdravniško pomoč. Potem pa so jo prenesli v bolnišnico, kjer se nahaja v jako nevarnem stanju. Zlomljeno ima namreč levo roko in pobita je hudo po glavi. Druga ne-

srečnica, ki se nahaja v blagoslovljenem stanju, ima zlomljeno desno roko. Obvezali so jo najprej pri čevljarju Vodicarju, potem pa so jo prepeljali domov v Vrtojbo.

Zmešujave v tržaški škofiji. — V nedeljo dne 9. t. m. je tržaški kapitularni vikar Petronio poslal v Ricmanje kanonika Martellanz-a z namenom, da uredi tamošnje razmere. G. kanonik je hotel imeti v cerkvi propoved — toda prišel ni nihče. Nato so bili povabljeni hišni gospodarji v duhovsko hišo. Tje jih je prišlo okoli 100, ki so pa vsi ježno odgovarjali g. kanoniku. Slišali so se klicati: „Živio Drohobecy! Živio unija! Živelo pravoslavje! Živio vladika Milaš! Rajši na križ, kakor zopet v latinsko cerkev!“

Ko je bilo ljudstvo že silno razburjeno, začel je g. kanonik Martellanz še čitati nek ukaz kapitularnega vikarja Petronija — v italijanskem jeziku! Zdaj je nastal pravcati vihar! Ljudje so kričali: „V Ricmanjih se ne smejo izdajati italijanski ukazi!“ G. kanonik pa je rekel: „Vi imate pravico govoriti slovnski, a škofa namestnik ima tudi pravico v Ricmanjih govoriti italijanski.“ Nastal je pravi upor! G. Martellanz je moral s čitanjem odnehati!

Tako poročajo slovanski pa tudi italijanski časopisi. Če je to resnica, moramo reči, da so razmere v tržaški škofiji obžalovanja vredne.

Na vsak način pa treba z vso odločnostjo zavrniti združbarje okoli „Edinosti“, ki hočejo za vsa dela kapitularnega vikarja Petronija delati odgovornega uzornega in vsestranske pravičnega kardinala Missio. Ti združbarji pišejo: „Nad Petronijem je mož in ta je — Missia. A o njem gredo glasovi da mu ugajata Petronijeva politika in odločnost. Missia je politični voditelj konservativne slovenske stranke na Kranjskem in Goriškem in on snuje tako stranko tudi v Trstu in v Istri. Zato ni več ni slovenskih ni hrvatskih duhovnikov od morja vse do Buzeta.“

Tako pisarijo moramo tem bolj obsojati zdaj, ko je naš preljubljeni vladika že dolgo časa šibkega zdravja. Res je, da je na Kranjskem in Goriškem razpor, toda ta razpor ni osebni, ampak načelni, in ga torej ni kriva oseba. Njega Em. kardinala. Gospodje okoli „Edinosti“ bi bolje storili, ko bi se v ta prepir prav nič ne vtikali, ker imajo v Trstu dovolj nujnega dela. S tistimi brcami, katere daje „Edinost“ zdaj eni, zdaj drugi stranki na Kranjskem in Goriškem, se prepir samo neti. Da, po pravici lahko rečemo, da je „Edinost“ največ pripomogla, da je bratomorni boj med nami postal tako oster. Če se bo tudi v Trstu in v Istri porodil sličen razpor, bo v prvi vrsti kriva konfuzna „Edinost“!

Denuncijant je v očeh g. A. Gabrščka mož, ki izpolnjuje svojo dolžnost. Popraviti moramo dotično vest v predzadnji številki v toliko, da dotičnega orožnika g. vikarja Sedej ni naznanil imenoma, ampak so se za njegovo „nedolžno“ vrtenje zanimali višji krogi toliko, da so poizvedeli njegovo ime. Sicer pa ima dotični orožnik tudi druge stvari na svojej „vesti“. Kje je bil priljubljen, ve samo „Sočin“ dopisnik.

Možje, ki izpolnjuje svojo dolžnost in naznanijo po čigem potrpljenju prestopke višji oblasti, so denuncijanti, lumpi, „Schufti“, oni ljudje pa, ki ovajajo svoje duhovnike G. Andreju Gabrščku, so „zaupni možje“.

Livek je naš! — Dne 12. marca imeli smo od 11—12. ure volitev enega volilnega moža. Kakor povsod, stali ste si tudi tukaj dve stranki nasproti, t. j. narodno-katoliška in liberalna. Od 32 doma se nahajajočih volilcev prišlo jih je 30 na volišče.

Liberalci so z gotovostjo računali na sijajno zmago, pa so se britko varali. Naša stranka dobila je 15 glasov in ravno toliko tudi liberalna. Da bi ne bil eden naših zamudil nekaj minut, imeli bi mi 16 glasov.

Za nas so glasovali neodvisni možje, za liberalca pa taki, ki se morajo uklanjati lažiliberalnemu kapitalizmu.

Ko je pri srečanju g. predsednik komisije, naš liberalni župan, vzdignil listek, na katerem je bilo zapisano ime našega volilnega moža, so se naši mirno podali na svoj dom, kar je bilo prav lepo in hvalevredno, liberalci pa so bili povabljeni od gosp. župana na kozarček tropinovec in so si tako tolažili svojo

jezo. Prišli so čez nekoliko časa tudi v gostolnico na Livek, kjer jim pa vino nič ni prav dišalo. Žalostni in obupani so se proti večeru vračali domov, le propadli „Tajpohrusten“ ni mogel mirovati do ranega jutra.

Lehko so se liberalci prepričali, da ni pri nas vse tako, kakor bi oni hoteli, ampak imamo lepo število poštenih, pridnih in za vse dobro vnetih katoliških mož, ki stojijo trdni za vero, dom, cesarja. Kakor kaže, se bo število takih mož še pomnožilo. Le po tej poti pridemo naprej.

Iz grahovske županije. — „Primorec“ je pisal: „V pondeljek so se pričele volitve v tolminskem okraju! Vršijo se pod groznim, nečuvnim, skoro neverjetnim terorizmom iz farovžev. Politikujoči nunci so se vrgli z vso svojo aroganco, z vsem mogočnim pritiskom in ne normalnimi sredstvi na volivce...“

Na zadnje dostavlja: „Le takemu pritisku kakor je opisan, je pripisati zmago klerikalcev v grahovski občini, kjer so zmagali z 19 glasovi večine...“

Da bi bil pisec tistih vrstic pri volitvah na Grahovem, pa bi bil videl, kateri volilci so bili terorizirani. Iz naših krepkih mož je kar gorelo navdušenje, ter prepričanja, dočim so bili nasprotniki, kakor sneženi možje.

Smelo trdim, da jih v celi grahovski županiji ni 12—15 pravih liberalcev, vsi drugi so bili prignani na volišče s terorizmom. Napredni poganjaci so gonili volivce na volišče kakor ovce v mesnico. In s tem je povedano zadosti.

Napredna stranka je izgubila z Grahovim precejšen „stebriček“ in sicer za vselej. To jezi gospode okoli „Soče“ in „Primorca“.

Ponikovski ponarejen kmetič je rekel: „Dragi kmet, sotrpni, obrni hrbet za vselej g. nuncem... Pregovor pa pravi: „Človek naj se ravna po ljudeh, ne ljudje po človeku“. In ta le mož bode izvolil g. „Modrijana“ za „deževnega“ poslanca.

Občinske volitve na Trnovem pri Kobarižu. — Dopisnik „Soče“ št. 29. in „Primorca“ št. 11. imenuje nas lažnike, češ, da kotlar Urbančič iz Kobarida ni prišel na dan obč. volitve na Trnovo. Mi tega nismo trdili! Pisali smo samo, da je Urbančič in še par naprednjakov prišlo našim naprednjakom na Trnovem na pomoč.*) Kotlar in še par drugih naprednjakov so pregovorili naše volivce iz Kobarida in Starega sela, da se niso udeležili volitve. Reklo se jim je celo, da jih bodo trnovski naprednjaki postreljali ali v klancih s kamenjem pobili, ako se prikažejo.

Tudi vse drugo je resnica, kar je „Primorski List“ priobčil.

Mi „grozno bogati“ Trnovci.

Opomba uredništva: Potrjujemo, da je v poslanem rokopisu bilo brati, da je Urbančič prišel naprednjakom na pomoč in ne da je prišel osebno na Trnovo! Besedi: „na pomoč“ sta v „Prim. Listu“ po tiskovni pomoči izpuščeni. Tako ne bo treba g. Urbančiču plačati 1000 K.

Ne prepirajmo se, ampak delajmo! — Volitve so končane. Vsepi, ki smo jih dosegli, so lepi, da smo lahko zadovoljni. Priporočamo svojim somišljenikom, naj se nikar preveč ne spuščajo prepire z naprednjaki. Zdaj je čas, da začnemo delati. V prvi vrsti moramo skrbeti, da se v naši deželi povzdigne zanemarjeno kmetijstvo. Primorski kmetje so zaostali v umni vinoreji, sadjereji in živinoreji. Poleg tega so polni dolgovi! Tukaj nas čaka delo! Prepire moramo omejiti!

Kinematografske poskuse priredi g. Ant. Jerkič, fotograf v Gorici, v nedeljo 23. t. m. od 7—8 in od 8—9 ure zvečer, v svoji delavnici.

Lep sin. — Posestnica Marija Repič iz Šturij, je poslala svojega sina Andreja v neko hranišnico, davši mu 90 K ter hranišnico knjižico z naročilom, da ta denar naloži v hranišnico. Sin se vrne domov s knjižico ter jo izroči materi. V knjižici je bilo zapisano, kakor da bi bil sin zares položil tistih 90 K v hranišnico. Čez nekaj časa potem odide sin z doma. Kar dobi mati pismo iz Turina, v katerem jej naznanja sin, da se nahaja v bolnišnici ter jo prosi, da mu pošlje 30 K za pot. Mati vzame knjižico in gre ž njo v hranišnico, da bi vzdignila 30 K; tam pa zvé, da onih 90 K ni bilo nikdar vloženo in da je bilo potrjeno v knjižici ponarejeno. Dotični uradnik je stvar naznanil policiji.

Ranjen. — Ko se je vračal 21-letni Krist. Cigoj iz Gojač iz gostilne

domov, napadel ga je neki nepoznani človek z nožem ter ga težko ranil nad desnim očesom, tako, da so ga morali prepeljati v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov.

Polovico roke odrezal. — Andr. Tušar iz Tribuše, je rezal slamo za živino. Po nesreči potisnil je levo roko preveč pod rezilo ter si na ta način odrezal polovico roke s prsti vred. Prepeljali so ga v tuk. bolnišnico in tu so mu morali odrezati roko.

Na pol mrtvega so našli v pondeljek zjutraj v Kronbergu na neki senožezi 29-letnega Franceta Jamščka. Prenesli so ga domov in umrl je poslednjo noč, ne da bi se še kaj zavedel. Predno so ga v sredo pogrebili, so ga še prej raztelesili in je zdravniška preiskava dognala, da si je mož pri svojem padcu črepijo tako poškodoval, da je moral vsled tega umreti.

Volilni shod veleposesnikov v Furlaniji. — Za deželnozborsko dopolnilno volitev, ki se ima vršiti dne 22. t. m., se je vršil v nedeljo volilni shod veleposesnikov, katerega je sklical tržaški župan conte Valentini. Tega shoda se je udeležilo samo 22 veleposesnikov. Sklenili so da se za kandidata postavi zopet conte Panigai, a baje s pogojem, da se nekako pobota z dr. Pajerjem. Za slučaj, ako bi conte Panigai tega ne hotel storiti, zjedini se pa za Hugona Lazzari-ja. Nekateri so hoteli postaviti kot pogoj, da bi se moral conte Panigai pobotati tudi z — dr. Luzzatom. Ali zbrani posestniki so se izrekli proti takemu pogoju. Sicer pa je občno mnenje, da bode conte Panigai na vsaki način izvoljen dne 22. t. m., ker ima za seboj veliko večino veleposesnikov furlanskih.

Občinske volitve v Voloski-Opatiji. — Volitev v tretjem razredu pri občinskih volitvah v Voloski-Opatiji dne 13. t. m. je bila soglasna. S 302 glasoma so izvoljeni sami hrvatski kandidati. Istotako je drugi in tretji razred volil hrvatske može!

Nesreče na istrski železnici. — Na novi istrski železnici se je primerilo mnogo nesreč. — Otvoritev proge Trst-Poreč je odgodena. Nedavno je burja nekaj železniških vozov prevrnila v morje. Železniška proga se je na nekaterih mestih usedla in morje je na nekaterih krajih progo tako poplavalilo, da bo za popravilovalna dela treba izdati okoli 30.000 kron. V dolžini pol kilometra bode se zgradil obrambeni zid.

Spomenik pesniku Vilharju postavi trg Postojna na Notranjskem. Slovenski akademični kipar gospod Repič je izdelal že krasen doprni kip pesnikov.

Shod slovenskih časnikarjev se bo vršil po dogovoru z osrednjim odborom v Pragi in z g. dr. Mazzuro v Zagrebu, o letošnjih binkoštnih praznikih v Ljubljani. Shod bo združen z izletom na Gorenjsko, v Postojno in morda v Trst. Pripravljalni odbor razpošlje v kratkem vabila slovenskim avstrijskim časopisom in časnikarjem.

Prvo okopavanje vinogradov se mora zgodaj izvršiti, navadno precej po spomladanski rezatvi. Na težkih zemljah je dobro, da spomladanski mrazovi vplivajo na zrahljano zemljo.

Mah se spravi iz senožezi s krepkim brananjem spomladi in gnojenjem. Posebno ugodno uplivajo kalijeva gnojila, kakor pepel, kajnit ali kalijeva sol.

Čas za zimsko ali suho cepljenje trte je od meseca marca do maja. S cepljenjem pa se mora prenehati, ko trta prične odganjati, ko se nahaja v največjem soku in to je približno 2 tedna predno in dva tedna potem ko ozeleni. V naših krajih je bolj priporočati poletno ali zeleno cepljenje, ker je cenejše in dovede hitreje do cilja.

Gornje trtne korenine je treba vsako leto popolnoma odstraniti in sicer tako globoko, kolikor se sploh okopava, namreč 20—30 cm. Le v redkih slučajih, ko pridejo spodnje trtne korenine v slabo nerodovito ali mrtovno ilovnato zemljo, v katero tudi potrebni zrak le težko dohaja, je svetovati, da se puste gornje korenine. Take trte se morajo potem plitvo okopavati, da se gornje korenine ne presekajo.

Pretakajte vino! — Mlado vino je pretočiti prvo leto vsaj štirikrat:

1. o sv. Martinu, ko je nehalo vreti, da se mu odstrani drožje 2. meseca marca ali aprila, predno se začne klet razgrevati 3. mesec junija ali julija in 4. meseca oktobra, ko se začenja klet razhlajati.

V drugem letu je pretočiti vino vsaj dvakrat in sicer spomladi in jeseni. V poznejših letih zadostuje enkratno pretakanje na leto. Pretakanje nikdar ne škodi. Čim večkrat vino pretočimo, tem bolje.

Pretaka naj se v lepem vremenu, ker se v nasprotnem slučaju radi majhnega zračnega tlaka drožje lahko vzdigne. Mlado vino naj se odtoči iz soda najprej v široko posodo in šele od tukaj polniti je drugi sod. Mlado vino potrebuje namreč zraka, da zori. Staro vino pa naj se pretaka iz soda naravnost v sod.

Koliko žita smo pridelali l. 1901 v Avstriji. — Po izkazu, ki ga je izdelalo poljedelsko ministerstvo smo pridelali v Avstriji: pšenice 11'98 milijonov kvintalov, rži 19'1815 milijonov kvintalov, ječmena 14'6073 milijonov kvintalov, ovsa 17'1553 milijonov kvintalov, koruze (turščice) 4'4542 milijonov kvintalov. Vse to žito je bilo vsejano na 6293'99 milijonih hektarov zemlje.

„Hranišnica in posojilnica Bija-Medana“ bode imela v društvenem prostoru na Dobrovem dne 31. t. m. letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1) Nagovor predsednikov. 2) Poročilo btagajnikovo. 3) Pregled in potrditev računa za leto 1901. 4) Volitve novega odbora. 5) Slučajni nasveti.

Načelstvo.

Listnica. — Dopisnikom „Soče“ in „Primorca“ na znanje. Tudi onemu dopisniku, ki je v „Soči“ št. 17 in v „Primorcu“ št. 7. s člankom: Pred novimi volitvami. (Na Ponikvah začetkom februarja), blatil č. duhovščino in vso katoliško stranko, smo prišli srečno na sled. Lažnivec je pisal, da je na Ponikvah, pa je le na Pečinih blizu h. št. 26. Vabimo ga v uredništvo, da mu povemo, kod se valjajo njegovi dopisi. —

To bodi v znanje tudi drugim dopisnikom „Soče“ in „Primorca“.

Taščica „Pr. Lista“.

Socijalne drobtinice.

O zasebni lasti. — 28. Poleg naravne prirasti je dandanes glavni vir zasebne lasti prirast po človeškem delu.

Karkoli priraste na naši lastnini po našem delu in trudu brez škode drugim, je nam lastno.

Razlogi so prav tisti, katere smo navedli za naravno prirast. Ti razlogi veljajo za prirast po človeškem delu še v večji meri; z osebnim delom in trudom si človek dotično stvar na poseben način pridruži, ker ji vtisne znak svoje osebnosti.

Izgledi: Vsako umetno zboljšanje živine in zemljišča, ter vsako spopolnjenje blaga in imetja, ali s tem, da kaj dodamo ali primešamo, ali s tem, da kaj prevetujemo, pretvorimo ali preobrazimo, ali s tem, da kaj uredimo ali sezidamo, ali s tem, da kaj predelamo ali obdelamo itd.

Dandanes nimamo skoraj več stvari, ki bi ne imele lastnika, zato si dandanes človek ne pridobiva lastnine z navadnim pridruženjem ali priprostim zasedanjem. Poleg naravne prirasti je dandanes edino le človeško delo vir, po katerem nam prihaja last novih vrednosti, katere nimajo še lastnika. Z delom človeškim se neobdelane pustinje spreminjajo v rodovitno polje in vinograde, kameniti pašniki v senožezi, zaraščeni gozdovi v planine; z delom človeškim vstajajo krasne palače, nova mesta, se gradijo nove ceste, železne in vodne prometne črte; z delom človeškim se proizvajajo vse orodje, katero potrebujemo pri gospodarstvu, pri kmetijstvu, pri rokodelstvu itd.; se proizvaja obleka s katero pokrivamo svojo nagoto, kratko: Z delom človeškim dobiva zemlja drugo lice, nove vrednosti in vresničujejo se besede Božje Adamu in Evi: „Naraščajta in množita se in polnita zemljo in podvržita si jo in gospodujta čez ribe v morji in ptice pod nebom in čez vse živali, ki se gibljejo po zemlji.“ (Mojzes I. 1.)

Ker se z delom tvorijo nove vrednosti, novo blago, katero ni imelo še lastnika, prištevamo delo med prvotne načine pridobivanja zasebne lasti.

Za kratek čas.

Nemški ni znal. — Kralj Friderik je imel posebno ljubezen do visokih vojakov. Imel je cel polk samih najvišjih ljudi svojega kraljestva. Nekoč so vjeli prav velikega in lepega fanta Poljaka ter ga vtaknili med one granadirje. K nesreči pa ni znal ubogi Poljak nobene nemške besede. To je stotnika skrbelo, kajti vedel je, da ga bo kralj nagovoril. Zato zapove, da naj ga hitro nauče par besed, da bo kralju lahko odgovarjal. Na vprašanje: Koliko ste star? naj Poljak odgovori: Achtundzwanzig Jahre (28 let), na vprašanje: Koliko časa služite? naj odgovori: Zwei Jahre (2 leti), na vprašanje: Ali ste dobili komis in denar? naj reče: Alle zwei (Oboje).

Kralj pride pogledat polk lepih granadirjev. Že od daleč zagleda velikega Poljaka in hiti k njemu. Reče mu: „Koliko časa služite?“ Poljak: „Achtundzwanzig Jahre!“ Kralj: „O, o! Koliko ste pa star?“ Poljak: „Zwei Jahre!“ Kralj: „Ali je on osel, ali sem jaz?“ Poljak: „Alle zwei!“

Lehko si mislimo, v kaki zadregi je bil pred kraljem gospod stotnik. Ves prestrašen je povedal, da Poljak ne zna nemški, da so se mu te besede komaj vcepile v glavo in da bi ga bilo treba drugače prašati.

Življenje človeško je dnevnik. Zapisuj vanj le dobra dela.

Najboljša krma za živino
je

KOKOVA ZMES

katera se sedaj rabi kot hrana za živino in zlasti za isto, ki daje mleko, potrjeno od

prof. dr. Pott-a
v Monakovem (Bavarsko).

Dobiva se na prodaj edino pri trgovcu

Josipu Komelu,
ulica proti Soškemu mostu št. 67 (prej K. Sirk) in podružnici v Stolni ulici št. 4.

Uzorec z navodili se razpošilja brezplačno.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice
z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da zgine v kratkem času omanca in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

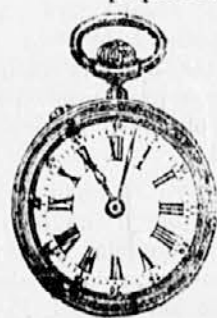
Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,
Gosposka ulica hiš. št. 25,
priporoča svojo

prvo slov.
urarsko
delavnico
in popraviljavnico ter
zalogo ur
vseh vrst in
kakovostij, na
dalje razno-
vrstne šival-
ne stroje najnovejših siste-
mov in najboljše kakovosti,
vse po zmernih cenah. — Vsako
popravo je jamči edno leto, ši-
valne stroje za pet let.

Anton For.

klobučar in gostilničar v Semeniški
ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih
klobukov in toči v svoji krčmi prist-
na domača vina ter postreže tud
z jako ukusnimi jedili. Postrežba in
cene jako solidne.

NOVA TVRDKA
J. ZORNIK
Gorica, Gospodska ulica 7 (tik „Kroj zadr.“)
prva in edina slovenska trgovina za modno in
vsakovrstno drugo blago; — ima najlepšo zalogo
okrasov za damске obleke, zimskih Jaeger
podoblek, dežnikov, nogavic, rokavic
domaćih čevljev, ruskih šalov
svilnenih in volnenih šalov
vse potrebščine za
g. krojače in
šivilje

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodnji,
izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške
po meri, bodisi fine ali pa
priproste.

Priporočata se svojim rojakom
v Gorici in na deželi, posebno pa
č. duhovščini in učencem srednjih
in ljudskih šol za obilna naročila.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. šte. 25.
(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu v mestu in na deželi svojo
trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo:
Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Porto-
rico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu
istersko in dalmatinsko. Petroleji v zaboju
Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3
4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in
druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1
funta. Testenine iz tvornice Znidarski &
Valencič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga
mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v
Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih
najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Okrajna posojilnica v Kanalu

registrovana zadr. z neomejeno zavezo,
bode imela

vsled paragrafa 30, društvenih pravil svoj

letni občni zbor

na belo nedeljo dne 6. aprila

v občinski dvorani v Kanalu

ob 3. uri pop.

z naslednjim dnevnim redom:

1. Potrjenje računov za upravno leto 1901.
2. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
3. Prememba društvenih pravil.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Cotič Peter

čevljar

v Gosposki ulici hiš. št. 14

(tik zaloge pohištva g. Breščaka)

sprejema naročila vsakovrstnih
čevljev bodisi finega ali navad-
nega izdelka po ugodnih cenah.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

Gosposka ulica hiš. šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga
za ženske in moške obleke, za vsak
stan in vsak letni čas v največji
izberi, kakor: sukno, platno, prle-
nino, Chiffon, oksfort, srovice, vsa-
kovrstne preproge, zavese, namizne
prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce,
Jager itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Nova delavnica

cerkvenih posod in orodja.

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsa si naznaniti preč.
duhovščini, da je odprl novo delavnico
cerkvenih posod ter se priporoča za na-
ročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni
kovini in v vsakem slogu po najnižjih
cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov,
pošlje po želji preč. duhovščini obrise raz-
nih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popraviljanje
rabljenih reči, jih zopet posrebi in pozlati
tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelovode po najboljših iz-
najdbah in popravlja že rabljene.

Udani

Frnc Leban,

srebrar.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,

prevzema vsa zidarska dela po naj-
nižji ceni. — Naročena dela se lično
izvršujejo.

Važno za vsakega!

Razprodaja
za 2 gld. 95 kr. dobite
14 dragocenosti:

Važno za vsakega!

Žepna ura Anker Rem. (tudi posrebrnjena)
z lepim krovom, 3-letno poročilo. — Elegante
oklopne verižice z mahalom. Pariški sestav. —
Iglia za vratnik s ponar. kameni. — Par po-
zlačenih gumbov za zapetnike. — Oprava na-
prsnih in ovratnih gumbov. — Par srebrnih uha-
nov. — Prstan z elegant. kameni. — Malo žepno
zrcalo.

Te dragocenosti se dobe po poštnem pov-
zetju za 2 gld. 95 kr.

Bratje Hurviz,

Krakov, Stradom 17 (Avstrija.)

Kar ne ugaja se v 8 dneh lahko povrne.
Bogati ilustrovani katalogi se dobe brezplačno.
Prekupi in agenti se sprejemajo.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

odlikovan z častno diplomom najvišjega priznanja
jubilne razstave na Dunaju l. 1898.

in v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetinjo
izvršuje naročila vsakovrstnega peciva,
tudi najfinejšega, za nove maše in godove,
kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in na-
tančno po želji gospodov naročnikov. —
Priporoča se za nje svojim rojakom v
mestu in na deželi najljubšeje.

Najboljše stiskalnice

za vino in za oljke so naše sti-
skalnice „HERKULES“, najnovej-
šega in izvrstnega sestava s stro-
jem za dvostroki in trajni priti-
sek; z jamčeno največja uporab-
nost, večja od vseh drugih
stiskalnic.

Najbolje samodelujoče škropilnice
za trte patentirane

„SYPHONIA“

katere delujejo same, ne da jih je treba goniti.

Mlini za grozdje, sadje in oljke. Robkavnice z mastilom za grozdje. Plugi
za vinograde. Stroji za sušenje sadja, kakor tudi za vse pridelke rastlinske,
živalske in rudne. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko. Mlatilnice za pše-
nico, čistilnice, rešetalnice, mečkalnice za krmo, ročni mlini za žito v raznih lve-
likostih in vsi drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom
kot posebnost najnovejšega, izbornega, istinita pripoznano najboljšega in od-
likovanega sestava

PH. MAYFARTH in dr.

e. in kr. izključno privilegovane tvornice gospodarskih in vinarskih strojev
na Dunaju, II, Taborstrasse št. 71.

odlikovani v vseh državah sveta z 450 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnami.
Ilustrovani ceniki z mnogimi pohvalnimi pismi franko. — Razprodajalci se iščejo povsod, kjer še
nismo zastopani. — Čuvaj se ponarejanja.

Čebelno-voščene sveče

kilg. po 4-90 K
Za pristnost jam-
čim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu.
Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Méd pitaneč in navadni po zelo
nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona